

▲ De Martinuskerk in de Steenstraat. ILLUSTRATIE DICK CADERIUS VAN VEEN

Klommen van de armen bij de deur van de kerk

De Sint-Martinuskerk in de Steenstraat bij het Velperplein is de laatste rooms-katholieke kerk die Arnhem nog heeft ten noorden van de Rijn. De godshuizen vielen in de Gelderse hoofdstad de afgelopen jaren om als dominostenen. Het financieel zieltogende bisdom Utrecht kon niet anders dan ze massaal afstoten na een lange reeks fusies tussen parochies. Pastoor Gerben Zweers zoekt nu naar nieuw elan, met een Engelstalige mis voor gelovigen uit de hele wereld die hij Op Facebook trots aankondigt.

Hoe anders zag de wereld eruit toen architect Alfred Tepe in 1874 aan de slag ging met de bouw van de Martinuskerk. De Sint-Walburgisbasiliek in het stadshart kon de toevloed van duizenden gelovigen niet meer aan. Het werd de hoogste tijd voor een grote kerk voor het Spijkerkwartier, Klarendal en aangrenzende buurten.

De driebeukige kruisbasiliek in de stijl van de Nederrijnse gotiek was daar een klinkend antwoord op. De kerktoren mocht flink de hoogte in. Wie Arnhem vanaf de trein vanuit het westen nadert, ziet de spits nog altijd als een wijsvinger omhoog steken.

Het was armoede troef onder de gelovigen, die in de negentiende eeuw het godshuis aan de Steenstraat bezochten. De mensen stalden hun klommen in de ruime entree naar de kerk die genoemd was naar Martinus van Tours, de Romeinse soldaat die zijn mantel in tweeën scheurde om een naakte bedelaar tegen de vrieskou te beschermen.

Het godshuis kreeg in die tijd de toepasselijke bijnaam 'klompenparochie'. Boven de entree verrees in 1934 een beeld van Christus als koning over de mens en de wereld. Met dat beeld vierden de parochianen het 40-jarig priesterfeest van pastoor Van Berkel, een man die als een leeuw vocht voor vergroting van zijn schare gelovigen.

Verliefd op Arnhem

Wekelijks tekent Dick Caderius van Veen een pand met een verleden. Harry van der Ploeg zorgt voor de historische context.

De rooms-katholieke parochies raakten in die tijd in gevecht met elkaar om hun grondgebied. Martijn Brugman beschrijft die 'landhonger' in zijn boek *Stad van Eusebius*, over twee eeuwen katholieken in Arnhem. Van Berkel baalde toen de concurrentie van de Walburgis zich ontfermde over zijn gelovigen in het Statenkwartier en schreef daarover bits: 'Moge H. Walburg de zielen van dit veroverde eiland met groote ijver ten hemel geleiden'.

De kerk ontkwam ternauwernood aan verwoesting op 17 september 1944, toen een Britse jager zijn bommen liet vallen op de Bloemstraat pal achter het godshuis. Huizen werden verwoest, elf mensen kwamen om het leven. In de kerk hangt een 13 meter hoog gedenkraam van de Slag om Arnhem. De strijd van de Britse Airborne Divisie die stuk liep op de overmacht van het leger van Hitler-Duitsland is daar krachtig samengebond door kunstschilder Ben van Klee. Para's zeilen vanaf de nok van het raam in helder blauw naar beneden boven de John Frostbrug, daartussen hel en verdoemenis. De voorgrond wordt gedomineerd door kruisen boven de veldgraven van gesneuvelde soldaten. De stad is verder leeg, de burgers zijn verjaagd. Een banderol aan de onderzijde van het raam vermeldt een tekst uit Psalm 126: 'Als god ons thuisbrengt uit onze ballingschap, dat zal een droom zijn'.